શ્રી શત્રુંજય – મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

શત્રુંજય એકેડમી, શ્રી પદ્મપ્રભસ્વામી જૈન મંદિર, સ્ટેશન રોડ, ચાળીસગામ – ૪૨૪ ૧૦૧.

સમ્યગ્જ્ઞાન વિશારદ

અભ્યાસક્રમ ક્રં : ૧૦

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆

એનરોલમેન્ટ નંબર

ગામ : March 2025

વિદ્યાર્થીનું નામ ___

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા

(૧)	યુગપ્રધાન
(૨)	એરંડાના ફળીના
(૩)	શ્રી જિનહંસમુનિ
(૪)	આત્મા
(૫)	વ્યંતર દેવો
(૬)	આત્મ વૈભવ
(૭)	પુરુષાર્થ
(૮)	મહાપ્રાણાયામ
(૯)	સ્વાવલંબી
(૧૦)	ઉત્કૃષ્ટ સુખ
(૧૧)	લીલાધર
(૧૨)	ચિદાનંદમય
(૧૩)	નાગળ
(૧૪)	આત્મ પ્રદેશો
(૧૫)	જિનેશ્વર દેવનું પૂજન કરતાં
(૧૬)	ઊંધા ચીત્ત છતાં
(૧૭)	ઘ્રાણેન્દ્રિય
(૧૮)	ધર્માસ્તિકાય
(૧૯)	ઈન્દ્રિયોના સ્વામી
(૨૦)	મહાન પુણ્યના

પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં

(૧)	પદ્મસિંહ શાહ
(૨)	સિદ્ધ ભગવંતોનું
(૩)	અમનગાર
(૪)	કુરગડુ મુનિને
(૫)	ઉપસર્ગો
(૬)	અલ્પબહુત્વ
(૭)	શ્રોતેન્દ્રિયની
(૮)	અભવ્ય
(૯)	ઊગતા સૂર્યને
(૧૦)	ત્રણે યોગ
(૧૧)	સ્થુલિભદ્રના
(૧૨)	જાડું જાળીને
(૧૩)	વાચક વિનયસાગરે
(૧૪)	ભેદ
(૧૫)	મુખાદ
(૧૬)	સારી રીતે સ્તવાયેલ
(૧૭)	પામે છે.
(૧૮)	મનને હરણ કરનાર
(૧૯)	ઈન્દ્ર
(૨૦)	પૂર્વાચાર્યોએ રચેલ
(૧૦)	ઉપર કહ્યા મુજબ
(૧૧)	ભેદો
(૧૨)	વિરામ
(૧૩)	વિરહ્ણ
(૧૪)	સૂક્ષ્મ
(૧૫)	નિશ્ચય
(૧૬)	એક એક
(૧૭)	શિષ્ય
(૧૮)	ભવનપતિ
(૧૯)	પામે
(૨૦)	સુલભ

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ

(૧)	કુંભાર
(૨)	આત્માના હિતને
(૩)	આકાશ
(૪)	મોક્ષપદ

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો

(૧)	૧૦	(૬)	૧
(૨)	૯	(૭)	૪
(૩)	૭	(૮)	૫
(૪)	૬	(૯)	૨
(૫)	૮	(૧૦)	૩

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ

(૧)	૩૦૨
(૨)	૪૫ લાખ
(૩)	૫૦૦૦
(૪)	૯૮
(૫)	૨૪
(૬)	૪
(૭)	૮
(૮)	૧૯
(૯)	૧૩
(૧૦)	૫૦૦૦

પ્રશ્ન-૬ ✓ કે ×		પ્રશ્ન-૭ [illegible]	
(૧)	✓	(૧)	૧૮
(૨)	×	(૨)	૪
(૩)	×	(૩)	૩
(૪)	✓	(૪)	૭
(૫)	✓	(૫)	૧૫
(૬)	×	(૬)	૨૨
(૭)	✓	(૭)	૧૬
(૮)	×	(૮)	૯
(૯)	✓	(૯)	૫
(૧૦)	×	(૧૦)	૨૦

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ	=	કુલ ગુણ

રીમાર્ક ____________________ તપાસનારની સહી ____________________

પ્રશ્ન - ૮

૧. આ વિશ્વમાં રહેલા સર્વ પ્રકારના જીવોમાં સહુથી અલ્પ સંખ્યામાં મનુષ્યો છે. તે જ માનવભવની દુર્લભતાને સિદ્ધ કરે છે. વૈમાનિક દેવો પણ મનુષ્યથી અસંખ્યાત ગુણા અધિક છે. બીજા સર્વે ભવો જીવે અનંતીવાર પ્રાપ્ત કર્યા છે. આવા દુર્લભ માનવ ભવની પ્રાપ્તિ મહાન પુણ્યના યોગે પ્રાપ્ત થઈ છે. બીજા ભવોને પ્રાપ્ત ન કરતાં આ જીવ મળેલા માનવભવની સુંદર આરાધના કરીને ભવભ્રમણને મર્યાદિત કરી દે. તથા જલ્દી જ આ જન્મ-મરણની જંજાળમાંથી મુક્ત બની જાય.

૨. જેમ-જેમ ઇન્દ્રિયો વધતી જાય તેમ તેમ સુખની લાલસાઓ પણ વધતી જાય છે. આ ઇન્દ્રિયસુખની લાલસા મહાકાય જીવોને પણ પછાડે છે. હાથી જેવા બળવાન પ્રાણીને પકડવા માટે સ્પર્શેન્દ્રિયના સુખની નબળી કડી [illegible]માં રાખવામાં આવે છે. રસનેન્દ્રિયની ગુલામીએ બેઇન્દ્રિયથી માંડીને પંચેન્દ્રિય સુધીના બધા જીવોને પટક્યા છે. માછલા-ઉંદર વગેરે ખાવાની લાલચે જાળમાં ફસાય છે. ઘ્રાણેન્દ્રિયના સુખને મેળવવા ભમરા કમળ પર બેસે છે અને કમળ બીડાઈ જતાં મરણને શરણ થાય છે. ચક્ષુરિન્દ્રિયની ગુલામી થકી પતંગિયું ભાન ભૂલી જ્યોતમાં મોહ પામે છે. તરત જ બળીને નાશ પામે છે. શ્રોતેન્દ્રિયની ગુલામીને કારણે હરણાઓ દરમાં રહેતા સર્પો મધુર સંગીત સાંભળી ભાન ભૂલી જાય છે. પારધીના જાળમાં ફસાય છે. ઇન્દ્રિયોના ગુલામ નહીં પણ સ્વામી બનવા પુરુષાર્થ આદરીએ.

૩. દુષ્કર તપ કરનાર તપસ્વી અનેક કર્મોને બાળીને રાખ કરે છે. પણ જો એ તપનું અભિમાન આવી જાય તો તપમદથી એના ફળને હારી જાય છે. કુરગડુ મુનિ સાથેના સાથી મુનિવરોને તપનું અભિમાન થયું હતું. સંવત્સરી પર્વ આવી ઊભું હતું. નાના મોટા સહુએ તપનો યશ માંડ્યો. કુરગડુ મુનિ ક્ષુધા વેદનીયના કારણે ઉદયે દુભાતા હૈયે સંવત્સરીના દિને ગોચરી વહોરવા નીકળ્યા. સુક્કા આહારમાં ભાત મળ્યા. સાથી મુનિવરોને ગોચરી જમવા નિમંત્રણા કરી. તપના અભિમાનથી સાથી મુનિવરો પાત્રમાં થૂંક્યા.... અપમાનિત વચનો બોલ્યા. કુરગડુ મુનિ સમતા ભાવે આહારસંજ્ઞાની નિંદા કરતા... આહાર કરવા લાગ્યા.. ખાતાં ખાતાં કેવળી બન્યા.

૪. મંત્રી બાંધવો કુરપાલ - સોનપાલે આગરામાં બે જિનાલયો બંધાવેલા. કોઈના ચઢાવ્યાથી સમ્રાટે હુકમ કરેલો કે જો પ્રતિમાઓ ચમત્કાર ન દેખાડે તો બંને જિનાલયોનો ધ્વંસ કરવામાં આવશે. કલ્યાણસાગર સૂરિના સૂચનથી જહાંગીરે પ્રતિમાને વંદન કરતા પાષાણ પ્રતિમાએ એક હાથ ઊંચો કરીને સમ્રાટને ઉચ્ચ સ્વરે ધર્મલાભ આપ્યો. ચમત્કૃત થઈને સમ્રાટે દસ હજાર સુવર્ણ મુદ્રિકાઓ સૂરિને ચરણે ધરી.

સિદ્ધ ગતિ:

૫. કર્મોથી રહિત જે સિદ્ધ ભગવંતની એક સમયમાં ઊર્ધ્વગતિ થાય છે તેના હેતુ જણાવેલ છે. ① પૂર્વપ્રયોગ- કુંભારના ચક્ર તથા ધનુષ્યમાંથી છોડાયેલું તીર ની ગતિ જેમ પૂર્વપ્રયોગથી હોય છે તેવી રીતે સિદ્ધ પરમાત્માની ગતિ પૂર્વપ્રયોગથી હોય છે. ② અસંગ: માટીનો લેપ અલગ થવાથી તુંબડુ સ્વયંમેવ પાણી ઉપર આવી જાય છે તેવી રીતે કર્મનો અસંગ થવાથી આત્માની ઊર્ધ્વગતિ થાય છે. ③ બંધવિમોક્ષ: એરંડાના ફળના બીજની જેમ બંધછેદથી સિદ્ધ પરમાત્માની ઊર્ધ્વગતિ થાય છે. અને ④ સ્વભાવ: જેવી રીતે પત્થરનો નીચે પડવાનો સ્વભાવ છે અગ્નિની જ્વાળાનો સ્વભાવ ઉપર જવાનો છે તેવી જ રીતે આત્માનો સ્વભાવ ઉપર જવાનો છે. સિદ્ધોની ઊર્ધ્વગતિ જણાવી છે. લોકાન્તે સ્પર્શીને સિદ્ધ પરમાત્માના આત્મપ્રદેશો રહેલા છે.